

T.C.

TOKAT MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ

2019-2020 ÖĞRETİM YILI

8. Sınıf Çalışma Fasikülü

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

Tokat İl Millî Eğitim Müdürü
Murat KÜÇÜKALİ

İl Ölçme Değerlendirme Şube Müdürü
Mesut PELİT

Ölçme Değerlendirme Merkezi İl Ekip Sorumlusu
Tekin GÜR

Ölçme Değerlendirme Merkezi Sosyal Bilgiler - T.C. İnkılap
Tarihi ve Atatürkçülük Branş Sorumlusu
Sümeyya AYCIL

Sosyal Bilgiler - T.C. İnkılap Tarihi ve
Atatürkçülük Soru Hazırlama Ekibi

Atilla ÖRTEN
Elvan ÇOLAK BEKTAŞOĞLU
Nihat BAYLA
Özlem MUTLU

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

1.ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

Coğrafi Keşifler, Rönesans, Reform ve Aydınlanma Çağı ile toparlanmaya başlayan Avrupa'da iki önemli gelişme yaşandı.

Sanayi İnkılabı'yla fabrikalar açılmaya başlandı. Fabrikalaşma ham madde, enerji kaynağı ve pazar ihtiyacını ortaya çıkardı. Küçük atölyelerin yerini büyük fabrikalar, insan gücünün yerini makineler aldı. Avrupalılar ihtiyaç duydukları ham maddeyi henüz sanayileşmemiş ama hammaddesi çok ülkelerden ucuza aldılar İşleyip ürettikleri ürünleri aynı ülkelere satıp o ülkeleri açık pazar haline getirdiler. Bir süre sonra da o ülkelerden satın almak yerine onları sömürge haline getirip ham madde kaynaklarına el koydular ve bu ülkeleri ekonomik ve devamında siyasi olarak kendilerine bağladılar. En büyük sömürgeci devlet İngiltere (güneş batmayan ülke) oldu.

Sömürge sahipleri ve sömürge arayanlar iki grup halinde silahlanmaya başladılar. (İtilaf- İttifak)

Fransız İhtilali'yle ulus devlet anlayışı ortaya çıktı. Osmanlı Devleti ve Avusturya- Macaristan İmparatorluğu gibi çok uluslu devletler bu akımdan olumsuz etkilendi.

Bu dönemde:

- Osmanlı çok uluslu ve çok dinli yapıdaydı.
- Devletin farklılıklara saygı ilkesiyle sağlanan huzur ortamı, milliyetçilik fikriyle çıkan isyanlar sonucunda bozuldu. Osmanlı'da ilk isyan eden Sırlar, ilk ayrılan Yunanlardır. Diğer milletler de zamanla ayrılmışlardır. İsyanlardan en çok Balkanlar etkilenmiştir.
- Osmanlı Devleti, ekonomik yönden de çökmüş durumdaydı. Bu durumun en önemli sebepleri Duyun-u Umumiye İdaresi'nin kurulması ve kapitülasyonların devam etmesiydi.
- Selanik çok uluslu (kozmpolit) bir ticaret merkezidir. Bu şehirde Batı'dan gelen siyasi fikirler tartışma ve yaşama imkânı bulur. Şehrin sahip olduğu sosyal ve kültürel zenginlik Mustafa Kemal'in yeniliklere açık bir insan olmasını sağlamıştır.

Sorularda millet ve din çeşitliliğinden bahsediyorsa sosyal hayat; gazete, kitap yayımı ya da siyasi fikirlerden bahsediyorsa kültürel hayat; ticaret, demir yolu, deniz yolu gibi kavramlar varsa ekonomik hayat yorumunu aramamız gerekiyor.

Osmanlı aydınları bu durumdan kurtulmak için çeşitli fikir akımları öne sürdü.

Osmanlıcılık: Tanzimat Fermanı ve Meşrutiyetin ilanıyla ortaya çıkan ve devam eden düşüncedir. Bu politikayı benimseyenler devlet sınırları içerisinde yaşayan tüm unsurları kanun önünde eşit hale getirerek onların devlete sadık kalacağını savunuyorlardı.

Ümmetçilik (İslamcılık): Gayrimüslimler devletten ayrılmakta ısrarcı davranıyor o halde bizde devletteki Müslümanlarla birlikteliğimize devam edelim düşüncesidir

Türkçülük: Milliyetçilik duygusuyla diğer milletler bağımsız yaşamak için Osmanlı'dan ayrılıyorsa Türkler de kendi devletlerinde bağımsız yaşamalıdır düşüncesidir. Millî Mücadele'nin dayanak noktasıdır

Batıcılık: Batıdaki yeniliklerin Osmanlı Devletine getirilmesi (çağı yakalamak) Osmanlı Devleti'nin kurtuluşunun tüm kurumları ve yaşam biçimiyle batılı bir devlet olmakla sağlanacağını savunmuştur.

Fikir akımları Osmanlı Devleti'nin ömrünü bir süre daha uzatmış olsa da dağılmasını önleyememiştir.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

MUSTAFA KEMAL'İN ÇOCUKLUK VE ÖĞRENİM HAYATI

Mustafa Kemal'in hangi okula gideceği konusu anne ve babası arasında tartışmalara neden olmuştur.

Mustafa'nın hangi okula başlayacağı meselesinin ailede tartışılması bilgisiyle;

- Osmanlıda eğitim birliğinin olmadığı,
- Ailesinde demokratik bir ortam olduğu,
- Ali Rıza Efendi'nin aydın bir insan olduğu sonuçlarına ulaşırız.

1- Mahalle Mektebi

2- Şemsi Efendi Okulu

3- Selanik Mülkiye Rüştiyesi

4- Selanik Askeri Rüştiyesi

5- Manastır Askeri İdadisi

6- İstanbul Harp Okulu

7- İstanbul Harp Akademisi

Askeri okula gitmek istemesi çevresinden etkilendiğini, annesini bu okul konusunda ikna etmesi kararlı, ne istediği bilen bir insan olduğunu gösterir. (Millî Mücadele süresince zorluklar karşısında pes etmemesi de bu özelliğine örnektir.

Mustafa Kemal'in kişiliğinin gelişiminde;

Ailesi, çevresi (asker olma isteği komşusuna heveslenmesiyle), arkadaşları (Ömer Naci- edebiyata ilgi duyması), öğretmenleri (Kolağası Tevfik Bey- tarihe ilgi duyması), okuduğu yazarlar ve yaşadığı dönemde Osmanlı ve dünyanın durumu (isyanlar, ekonomik sıkıntılar, savaşlar vb) etkili olmuştur. Tevfik Fikret, Namık Kemal, Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul, J. Jack Rousseau, Voltaire ve Montesque okuduğu başlıca yazarlardır. Çok okuyan bir insan olması pek çok konuda bilgi sahibi olmasında rol oynamıştır. (çok yönlülük) Okuduğu yazarların fikirlerinden etkilenmiştir ama onların fikirlerini birebir almamıştır.

Kişiliği üzerinde dört şehir etkili olmuştur. Bunlar:

Selanik, Manastır, İstanbul ve yurt dışı görevinde bulunduğu Sofya'dır. Sofya'da Türklerin sorunlarıyla ilgilenmesi milliyetçiliğini gösterir. Yine bu şehir diploması tecrübesi kazandırdı yerdır.

MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLİK HAYATI

1- ŞAM'A ATANMASI (1905): İlk görev yeri olan Şam'daki 5. Ordu'ya Kurmay Yüzbaşı olarak atandı. Burada Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurdu.

2- MANASTIR'DA BULUNAN 3. ORDU KARARGÂH'I'NIN SELÂNIK'TEKİ KURMAY ŞUBESİNE ATANMASI (1907): Burada İttihat ve Terakki'ye üye oldu ama bir süre sonra asker siyasetle ilgilenmemeli diyerek cemiyetten ayrıldı. Burada iken İstanbul'daki gelişmeleri de takip ediyordu. Ve İstanbul'da bir ayaklanma çıktı.

3-31 MART OLAYI ve İSTANBUL'A GİTMESİ (1909): 2. Meşrutiyet'in ilanına karşı çıkanlar ve İstanbul'daki bazı ordu mensuplarının da içinde yer aldığı bir grup burada bir isyan çıkardılar. Selanik'te bir ordu hazırlandı. Bu orduda Kurmay Yüzbaşı olarak görev aldı bu orduyla İstanbul'a giderek isyanı bastırdı. Mustafa Kemal'in Selânik'te bu ordunun kuruluşunda yer alması ve aynı zamanda bu orduya Hareket Ordusu adını vermesi. O'nun teşkilatçı yönünü gösterir. Aynı zamanda meşrutiyet ve yenilik yanlısıdır.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

4-PİKARDİ MANEVRALARI (1910): Fransa'da düzenlenen askeri tatbikatlara gözlemci olarak katılmıştır.

5-TRABLUSGARP SAVAŞI (1911): İtalya'nın Trablusgarp'a saldırması üzerine gönüllü subay arkadaşları ile birlikte gizlice Trablusgarp'a gitmiştir. İlk kez sömürgecilğe karşı savaşmıştır. İlk savaştığı yer ve ilk askeri başarısıdır. Derne ve Tobruk'ta başarılar kazanıp binbaşılığa yükseldiyse de Balkan Savaşları da çıktığı için savaş, Osmanlı aleyhine Uşi Antlaşması'yla sona ermiştir. Böylece Kuzey Afrika'daki son Osmanlı toprağı kaybedilmiştir.

6-BALKAN SAVAŞLARI (1912-1913): Balkan Savaşları sırasında Çanakkale ve Gelibolu'nun savunulması amacıyla kurulan askeri birliğin Harekât Şubesi Müdürlüğüne atanan Mustafa Kemal, bu görevi sırasında Çanakkale Boğazı'nı askeri açıdan ayrıntılı olarak inceleme fırsatı bulmuştur. Bu Çanakkale'de başarılı olmasını sağlayacaktır. Osmanlı Devleti 2. Balkan Savaşı'nda Dimetoka, Kırklareli ve Edirne'yi Mustafa Kemal'in de katkılarıyla geri almıştır.

7-SOFYA ASKERİ ATAŞESİ (1913): Balkan savaşlarından sonra Sofya'da askeri ataşe olarak bulunmuştur.

8- I.DÜNYA SAVAŞI'NDA: Sırasıyla Çanakkale, Kafkas ve Suriye cephelerinde savaşmıştır.

9- MİLLÎ MÜCADELE'DE (1919-1922): Mücadelenin her aşamasında Türk milletine liderlik etmiş, Türk halkını düşmana karşı birleştirmiştir.

31 Mart Ayaklanmasını bastıran orduyu hazırlaması teşkilatçı yönünü gösterir. Trablusgarp Savaşı'na gönüllü olarak gitmesi ve sıkıntıları yaşaması vatansever, fedakârlığını gösterir. Picardie Manevraları sonrasında uçakların gelecekte savaşlarda etkili olacağını söylemesi ileri görüşlülüktür. Çanakkale'deki başarısı da ileri görüşlü olduğunu gösterir ve buradaki zaferle tanınması Türk milleti tarafından Millî Mücadele'nin lideri olarak kabul edilmesini sağlamıştır. Katıldığı savaşlardaki zaferler askeri yönüyle ilgilidir. Pek çok alanda bilgi sahibi olması çok yönlülüğünü gösterir. Düşüncelerini çekinmeden söylemesi açık sözlülüktür. İnsanları etrafında toplayabilmesi liderliktir.

MUSTAFA KEMAL'İN BAZI KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

İdealistlik: Çeşitli hedeflere sahip olma ve bu hedefleri gerçekleştirmeyi yaşam felsefesi edinme.

Teşkilatçılık: İnsanları bir araya getirmekte, teşkilat kurmakta ve yönetmekte usta olma.

Çok yönlülük: Birden fazla alanda bilgi ve yetenek sahibi olma.

İnkılapçılık: Toplumun gelişmesine engel olan kurumların yerine çağdaş kurumlar inşa eden kişi

Ümitsizliğe yer vermemek: Karşılaşılan güçlükler karşısında pes etmemek

Liderlik: Çevresindeki insanları yöneten, onlara sözünü dinleten

Mantıklılık ve gerçekçilik: Gerçekleşmeyecek hayallere kapılmadan, imkânlarına göre hareket etmek

İleri görüşlülük: Yaşanan olayları doğru yorumlayarak bundan sonra yaşanacakları önceden fark etmek

Açık sözlülük: Gerçekleri söylemekten çekinmeyen

Vatanseverlik: Vatanını çok sevmek ve onun için çalışmak, canını feda etmeye hazır olmak

Kararlılık ve mücadeleci olmak: İstediklerini elde etmek için mücadeleden vazgeçmemek

Birleştiricilik: İnsanları bir araya getirebilme, bir arada tutabilme

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

II.ÜNİTE: MİLLÎ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIM-

Birinci Dünya Savaşı'nın nedenleri şunlardır:

- Ham madde ve sömürge arayışı
- Almanya ile İngiltere arasında yaşanan ekonomik rekabet
- Silahlanmanın hızla yayılması
- Fransız İhtilali'nin neden olduğu "milletçilik" akımının etkisi
- Fransızların "Alsos-Loren" bölgesini Almanlar'dan geri istemesi
- Devletlerarasında meydana gelen bloklaşma
- Rusya ile Avusturya'nın Balkanlar üzerinde çıkar çatışmasına girmesi ve Rusya'nın Panslavizm politikası
- Siyasi birliği geç tamamlayan Almanya ile İtalya'da siyasi dengelerin değişmesi

Savaşın sebepleri genel ve özel olarak ikiye ayrılır. Tüm dünyayı etkileyen sebepler genel sebeplerdir.

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Girme Nedenleri: Osmanlı Devleti başta İtilaf Devletleri'nin yanında savaşa girmeyi düşünüyordu ama İtilaflar Osmanlı'yı paylaşma planı yapıyordu. Bu nedenle Osmanlı Almanya yanında savaşa girme kararı aldı. Bazı devlet adamları Almanların savaşı kazanacağını düşünüyordu.

Kaybettiğimiz toprakları geri almak
Uluslararası alanda siyasi yalnızlıktan
kurtulmak

Kapitülasyonları kaldırmak. Savaşı
Almanya'nın kazanacağına dair bir
düşünce ülke yönetiminde hâkimdi.
Onların yanında katılırsak bu durumdan
kurtulmak mümkün olabilirdi.

İtilaf Devletleri'nin Osmanlı Devleti'ne Bakışı:

Osmanlı topraklarını aralarında gizli antlaşmalarla paylaştıkları için Osmanlı Devleti'ni yanlarında istemiyorlar. Osmanlı Devleti Almanya yanında yer alırsa savaş uzar düşüncesiyle, "Tarafsız kalın kapitülasyonları kaldıralım." Şeklinde uyarılarda bulunmuşlardır.

Almanya'nın Osmanlı Devleti'ni Yanında İstemesinin Nedenleri:

- Savaşı geniş bir alana yaymak (jeopolitik konum) (Boğazlar ve Süveyş Kanalı)
- Osmanlı'nın insan gücünden, asker sayısından faydalanmak için ve Ayrıca Osmanlı'nın yer altı kaynaklarından faydalanmak
- Osmanlı padişahının halife unvanı ile İtilaf Devletleri'nin sömürgelerindeki Müslümanları ayaklandıracağı düşüncesi
- Yeni cepheler açıp savaş yükünü hafifletmek

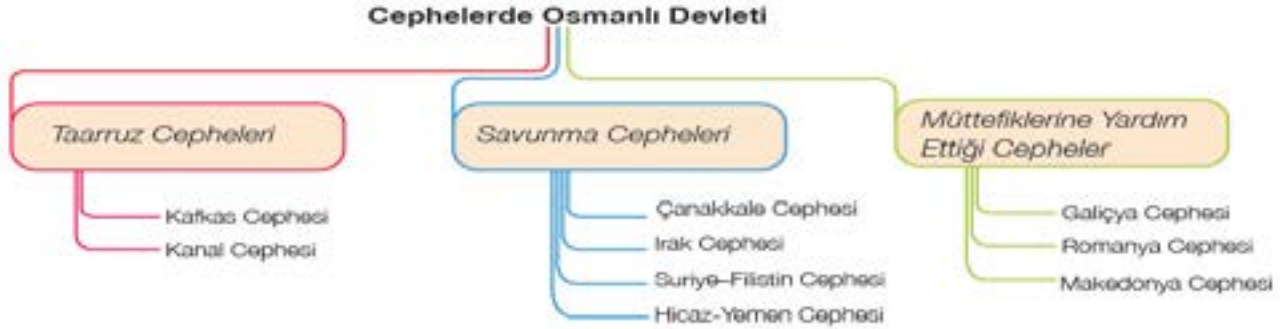

Osmanlı Devleti'nin silah ve ekonomik gücü yoktur. Savaşacak silahı ve parayı Almanlardan almışlardır.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

1-Kafkas Cephesi : Doğu Anadolu'nun Rusların eline geçmesini engellemek daha önce kaybedilen toprakları geri almak. Kafkasları ele geçirerek Turan İdealini gerçekleştirmek amaçlanmıştır.

- Osmanlı Devleti soğuk hastalık ve açlık karşısında yaklaşık 100.000 şehit vermiştir. Ruslar ilerleyerek Muş, Bitlis, Van, Erzurum ve Trabzon'a kadar Doğu Anadolu'yu ele geçirmiş Mustafa Kemal Muş ve Bitlis'i bizzat kurtarmıştır. 3 Mart 1918 Brest-Litovsk Antlaşması ile bu bölgeler hatta 1878 Berlin Antlaşması'yla kaybedilen Kars, Ardahan ve Batum da geri alınmış Kafkas Cephesi kapanmıştır.
- Not: Karışıklık çıkaran Ermeniler 1915 Tehcir Kanunu ile Suriye taraflarında iskan ettirilmiştir.
- Tehcir Kanunu: Ermeniler sürekli olaylar çıkarıp Türklere zarar verdiği için bu kanun çıkarıldı. Osmanlı, Ermenilerin güvenlik içinde Anadolu'dan uzaklaştırarak güvenliğini sağlamayı amaçlamıştır. Ermeni düşmanı olmadığı göç sırasında devlet memurlarının olası sıkıntılarla ilgilenmesinin istenmesinden ve savaş bitince dönmelerine izin verileceğinden anlaşılmaktadır.

2-Kanal Cephesi : İngiltere'nin sömürgeleri ile irtibatını kesmek için Almanlarla beraber Süveyş Kanalı'na iki kez çıkarma yapılmışsa da başarılı olunamamıştır.

- Not : İngiltere tepki olarak Çanakkale ve Irak cephelerini açmıştır.

3-Çanakkale Cephesi:

Açılma Sebepleri :

- Rusyaya yardım etmek
- Osmanlı Devleti'ni savaş dışı bırakmak
- Boğazları ve İstanbul'u ele geçirerek jeopolitik açıdan avantaj elde etmek
- Balkan devletlerini kendi yanlarında savaşa çekerek yeni cepheler açmak.
- Savaşı kısa sürede sona erdirmek.

Sonuçları :

- * Nusrat Mayın Gemisi'nin başarılı çalışmaları Türk askerinin kahramanlığı ve topçuların isabetli atışları karşısında İtilaf Devletleri gerek denizde gerekse karada mağlup olmuşlardır.
- Savaş en az 2 yıl daha uzamıştır.
- Bulgaristan, Osmanlı Devleti'nin yanında savaşa girmiştir.
- İngiltere ve Fransa'nın itibarı sarsılmıştır.
- Gizli antlaşmalar gündeme gelmiştir. (Rusya'nın isteği üzerine)
- Rusya'ya yardım yapılamayınca Çarlık Rejimi zor duruma düşmüş ve 1917 Bolşevik İhtilali'ne zemin hazırlamıştır.
- Mustafa Kemal'in Anafartalar, Conkbayırı, Arıburnu ve Kireçtepe'de elde ettiği başarıları Millî Mücadele'ye lider olmasını sağlamıştır.

4-İrak Cephesi : İngiltere, Rusya'ya karadan yardım yapmak ve petrol bölgelerini ele geçirmek amacıyla taarruza geçmiş ise de Osmanlı orduları tarafından Kut'ül-Amâre bölgesinde durdurulmuşlardır. Fakat yardım alan İngilizler ilerleyerek Bağdat'ı ele geçirmişler Musul önlerine geldiklerinde Mondros Mütarekesi imzalanmıştır.

5-Suriye- Filistin Hicaz- Yemen Cepheleri : Bu cephelerde İngilizlerle ve onların kışkırtıkları Araplarla mücadele edilmiş ve bu topraklar kaybedilmiştir.

- Not-1 : İslamcılık fikrinin geçerliliğinin kaybedildiği görülmüştür.
- Not-2 : Osmanlılardan ayrılan en son topluluk Araplardır.
- Not-3 : Mustafa Kemal'in I. Dünya Savaşı'ndaki son görevi en son kapanan Suriye Cephesi'nde Yıldırım Orduları Grup Komutanlığıdır.

6-Romanya Makedonya Galiçya Cepheleri : Müttefiklerine yardım amacıyla ordular gönderilen bu cepheler Rusya'da ihtilalin çıkması ve Brest-Litovsk Antlaşmasıyla kapanmıştır.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

I.DÜNYA SAVAŞI'NIN SONUÇLARI

- I.Dünya Savaşı'ndan en kârlı çıkan devlet İngiltere olmuştur.
- İmparatorluklar (Osmanlı Devleti, Avusturya-Macaristan, Rus Çarlığı) yıkılmıştır. Millî devletler ortaya çıkmıştır.
- Çekoslovakya, Avusturya, Macaristan, Polonya ve Yugoslavya gibi yeni devletler kurulmuştur.
- Orta Doğu ve Avrupa'nın siyasi haritası yeniden çizilmiştir.
- Dünya barışını korumak amacıyla Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam) kurulmuştur.
- Sömürgecilik "manda ve himaye" adı altında devam etmiştir
- Yenilen devletlerde rejim değişiklikleri meydana gelmiştir. Komünizm (Rusya), Nazizm (Almanya) ve Faşizm (İtalya) gibi totaliter (baskıcı) rejimler doğmuştur.
- Özellikle Almanya ve İtalya'nın izlediği ırkçı ve yayılmacı politikalar II. Dünya Savaşı'nın çıkmasına neden olmuştur.

WILSON İLKELERİ VE MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI

WILSON İLKELERİ: ABD Başkanı Wilson'un, I. Dünya Savaşı devam ederken, savaş sonunda kalıcı barışı sağlamak, sömürgeciliği sona erdirmek ve ABD'yi dünya siyasetinde ön plana çıkarmak amacıyla yayımladığı ilkelerdir. Buna göre:

- Her millet kendi geleceğini kendisi belirleyecektir. (Bu madde özellikle sömürgeciliğe ve imparatorluklara karşıdır.)
- Yenilen devletler, yenilen devletlerden toprak ve savaş tazminatı almayacaklardır. (Bu madde sömürgeciliğin "manda ve himaye" şekline dönüşmesine neden olmuştur.)
- Devletler arasında gizli antlaşmalar yapılmayacak ve silahlanmaya son verilecektir. (Kalıcı barış amaçlanmış ve gizli antlaşmalara tepki gösterilmiştir.)
- Devletler arası anlaşmazlıklara çözüm bulmak için Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti) adıyla bir örgüt kurulacaktır. (Devletlerarası sorunları barışçı yollarla çözmek ve barışı korumak amaçlanmıştır.)
- Osmanlı Devleti'ne Türklerin çoğunlukta olduğu bölgelerde egemenlik hakkı tanınacaktır.
- Osmanlı Devleti'nin egemenliği altında yaşayan diğer uluslara da (azınlıklara) kendi geleceklerini belirleme hakkı verilecektir. (Bu madde ile Osmanlı İmparatorluğu bağımsız devletlere bölünmek istenmiştir. Ermeniler, Rumlar ve Araplar devlet kurmak için hazırlıklara başlamışlardır.)
- Boğazlar, bütün dünya ticaret gemilerine açık olacak ve bu durum tüm devletlerin garantisi altında olacaktır.

Osmanlı Devleti'nin Mondros Ateşkes Antlaşması'nı imzalamaya zorlayan nedenler:

- Osmanlı Devleti'nin birçok cephede yenilmesi
- Bulgaristan'ın savaştan çekilmesi üzerine Osmanlı Devleti ile Almanya arasında kara bağlantısının ve yardımların kesilmesi
- Osmanlı'nın savaşa girmesinde etkili olan İttihat ve Terakki yöneticilerinin ülkeyi terk etmesi
- Osmanlı Devleti'nin Wilson İlkeleri'ne güvenmesi
- Savaşı İttifak Devletleri'nin kaybedeceğinin anlaşılmasıdır. Bu antlaşmaya karşı:

İstanbul Hükûmeti: Antlaşmanın uygulanmasına karşı koymayarak teslimiyetçi davranmıştır. Bazı aydınlar , yazarlar ve halktan bazı kimseler artık bağımsız olunamayacağını, İngiliz veya Amerikan mandasına girilmesi gerektiğini düşünmüşlerdir.

Türk Milleti: İşgallere karşı Osmanlı Devleti karşı koymayınca kendi imkânlarıyla direnme yoluna gitmiş ve bölgesel kurtuluşu sağlamayı amaçlamıştır.

Mustafa Kemal: Yukarıdaki fikirlerin çözüm olamayacağını, tek kurtuluşun Türk milletinin birleşerek tüm vatani kurtarması olduğunu savunmuştur. Yayınladığı genelgeler ve düzenlediği kongrelerle milletin bu durumun farkına varmasını sağlamaya çalışmıştır.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

CEMİYETLER VE SAMSUN'A ÇIKIŞ

Millî Mücadele döneminde kurulan cemiyetler 2 grupta incelenebilir. Bunlar: Millî Cemiyetler, Millî Varlığa Düşman Cemiyetler'dir. Millî Varlığa Düşman Cemiyetler, sınırlarımız içinde yaşayan Gayrimüslim azınlıklar ve tam bağımsızlığa inanmayan bazı çevreler tarafından kurulmuştur.

Millî Cemiyetler kendi bölgelerinin işgalini engellemeye ve Türklerin haklarını korumaya çalışmışlardır. Bu nedenle isimlerinde genellikle korumak istedikleri yerin adı ve hak, hukuk, muhafaza ve müdaafa gibi kelimeler geçer. Millî Kongre Cemiyeti bu tanımın dışındadır. O bütün Türk yurdunu kurtarmayı amaçlamıştır ve basın-yayın yolunu kullanmıştır. Kilikyalılar Cemiyeti'ndeki "Kilikya" ifadesi ise bir yer ismi olup bugün Çukurova dediğimiz bölgeyi ifade eder.

Azınlıkların kurdukları cemiyetlere kendi dillerinde isimler verdikleri için isimleri karışıktır, kulağınıza yabancı gelir.(Mavri Mira gibi...) Millî varlığa düşman cemiyetler kendi çıkarları için faaliyet göstererek Türk Milletinin varlığını tehlikeye düşürmüşlerdir. İsimlerinden genellikle savundukları fikri anlayabiliriz.(İngiliz Muhipleri gibi..)

Kuvâ-yı Milliye:

Türk milliyetçiliğinden ortaya çıkmıştır. Bölgesel bağımsızlık tek amaçtır. Anadolu'nun Yunan, İngiliz, Fransız, İtalyan birliklerince işgal edildiği ve Mondros Mütarekesi ile ağır koşulların dayatıldığı dönemde çeşitli yörelerde(Anadolu'nun Batısında ve Güneyinde) Osmanlı ordusunun silahlarının teslim alınıp ordunun dağıtıldığı günlerde doğan millî direniş örgütlerine verilen isimdir.

HAVZA GENELGESİ

- İşgallere karşı mitingler düzenlenecek
- İtilaf Devletleri temsilcilerine ve İstanbul Hükûmeti'ne işgalleri kınayıcı telgraflar çekilecek
- Müdafaa-i hukuk cemiyetleri yaygınlaştırılacak
- İşgallerin ciddiyeti halka anlatılacak
- Bütün bunlar yapılırken azınlıklara iyi davranılacak

Genelgenin amacı;

- Azınlıklara zarar vermeyin ifadesi, yanlış bir hareket yaparak 7. ve 24. maddelerin uygulanmasına bahane oluşturmayın demektir.
- Türk halkını işgallere karşı uyarmak ve kitlesel olarak harekete geçirmek,
- Millî bilincin uyandırılmasını ve canlandırılmasını sağlamaktır.

AMASYA GENELGESİ

- İlk 2 maddesi neden Millî Mücadele yapıyoruz sorusunun cevabıdır.(gerekçe)
- Üçüncü madde nasıl savaşacağız? (yöntem) ve bu savaşla neyi elde etmeyi amaçlıyoruz? (amaç) sorularını cevaplar.
- Bu maddede geçen milletin kararı ifadesi Millî egemenliğe bir göndermedir.
- Her türlü etki ve denetimden uzak bir Millî kurul oluşturulmalıdır derken Padişah ve İstanbul Hükûmeti'nden de bağımsız olduğu vurgulanmaktadır.
- Mustafa Kemal genelgeyi diğer komutanlara da imzalatarak millet üzerinde daha etkili olmasını amaçlamıştır.

ERZURUM KONGRESİ

- Toplanış amacı doğu illerindeki Ermeni tehdidi olduğu için toplanış şekli bakımından bölgesel olarak adlandırılır.
- Ama tüm ülkeyle ilgili kararlar aldığı için aldığı kararlar yönünden Millî bir kongre kabul edilir.
- "Kuvâ-yı Milliye"yi tek kuvvet olarak tanımak ve millî iradeyi hâkim kılmak esastır." maddesindeki Millî iradeyi etkin kılmak sözü milli egemenlik vurgusudur.
- Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı, manda ve himayenin reddi gibi ifadeler ilk kez kullanılmıştır.
- "Hristiyan azınlıklara siyasî hâkimiyet ve sosyal dengemizi bozacak imtiyazlar verilemez." maddesi içişlerimize karışılmasına engel olmuştur.
- Dostça yapılacak bir dış yardımın kabul edileceğinin belirtilmesi, sömürgeciliğe karşı olduğunun kanıtıdır.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

SİVAS KONGRESİ

- Erzurum Kongresi kararlarının daha geniş bir katılımı ile tekrarlanması sebebiyle toplanış ve kararlar yönünden Millî kabul edilir. Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı, manda ve himayenin reddi gibi ifadeler kesin bir dille söylenmiştir..
- Batı Cephesi'ne komutan ataması (yürütme yetkisi) hükûmet gibi çalıştığını
- Kongrede gazete çıkarılması Mustafa Kemal'in kamuoyu oluşturmaya önem verdiğini gösterir.

Sivas Kongresi'nden sonra yayın yoluyla propaganda yapmak, halkı Millî Mücadele etrafında toplamak ve mücadelenin haklılığını duyurmak için, İrade-i Millîye adlı bir gazete çıkarılmaya başlandı. Bu gazete, ulusal mücadelenin ilk yarı resmi yayım organı oldu.

AMASYA GÖRÜŞMELERİ

Temsil Heyeti'nin İstanbul Hükûmeti tarafından resmen tanındığı olaydır. Meclisin açılmasını istemesi Mustafa Kemal'in millet iradesine önem verdiğini, meclisin İstanbul dışında toplanmasını istemesi ileri görüşlülüğünü gösterir.

MİSAKIMİLLÎ

- Misakımillî Erzurum ve Sivas kongreleri kararlarının (milletin kararlarının) mecliste kabulüdür. Bu kararlarda millî egemenlik vurgusu yoktur.

Alınan kararlardan;

- Halk oylaması istenmesi, söz konusu bölgelerin Türk hakimiyeti isteyeceğine olan inançla ilgilidir.
- Kapitülasyonların kaldırılması isteği, tam bağımsızlığı vurgular.
- Azınlıklara verilecek hakların sınırlarından bahsedilmesi, uluslar arası eşitliğe dikkat çeker.
- Boğazlarla ilgili madde, İtilaf Devletleri'ni rahatsız etmeyen tek maddesidir.
- Misakımillî sonrasında İstanbul'un işgali ve meclisin dağıtılması İngilizlerin Türk milletinin iradesine saygı duymadığının göstergesidir.
- Meclisin kapatılması Mustafa Kemal'in ileri görüşlülüğünü gösterir. Tekrar Ankara'da bir meclis açması zorluklara karşı mücadelecî yapısına ve halk egemenliğine önem verdiğine örnektir.

Misakımillî bağımsız bir Türk devletinden bahsediyor ama bu devletin yönetiminde millî egemenlikten bahsetmiyor.

BMM'NİN AÇILIŞI

Egemenlik, en basit tanımla ülkede kanunları çıkarma, uygulama ve halkı yönetme yetkisidir. Türk tarihi boyunca bu yetki han, hakan, kağan, padişah gibi ünvanlar taşıyan kişilerde olmuştur. BMM'nin açılmasıyla ilk defa bu yetki kişiden alınarak millete verilmiştir. Bu durum millî (ulusal) egemenlik, millî (ulusal) irade vb şekillerde ifade edilebilir.

Egemenlik yetkisinin bir kişide, bir grupta ya da millette olabilmesi için öncelikli şart ülkenin bağımsız olmasıdır. Yani bir başka ülkeye bağlı olmadan karar alıp uygulayabilmesidir.

Mustafa Kemal'in ilk meclise verdiği önergede:

- Geçici olmak kaydıyla bir hükûmet başkanı veya padişah vekili atamak doğru değildir.
- Egemenlik kayıtsız şartsız millettir.
- BMM'nin üstünde hiçbir güç yoktur.
- Padişah ve halifenin durumu baskı ve zordan kurtulduğu zaman meclisin düzenleyeceği yasaya uygun olarak belirlenir. Maddeleri, ulusal egemenliğe doğru gidildiğinin göstergesidir.
- BMM olağanüstü günlerde toplandığı için kuvvetler birliği ilkesini kabul edilmiştir. Bu durum demokrasiye uygun olmasa da mecburiyettendir.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

HIYANET-İ VATANİYE KANUNU VE İSTİKLAL MAHKEMELERİ

- Olağanüstü bir dönemde ülkenin kurtuluşuna zarar veren isyancıları yargılamak için çıkartılan kanundur.
- Mustafa Kemal ve arkadaşları hukuka bağlı kalarak isyancıları en ağır şekilde cezalandırma yoluna gitmişlerdir.
- İstiklal Mahkemeleri üyelerinin milletvekili olması BMM' nin yargı gücünü (kuvvetler birliği) kullandığını gösterir. Amaç hızlı bir şekilde ayaklanmaları sonlandırmaktır.
- Kanunun "iftira atanlar, attıkları iftiradaki suçu işlemiş gibi cezalandırılırlar." maddesi, mahkemelerin kişisel gelişmelere alet edilmemesi içindir.

SEVR ANTLAŞMASI

Birinci Dünya Savaşı'na son veren bir antlaşmadır. İtilaf Devletleri ile savaşta yenilen Osmanlı Devleti arasında 10 Ağustos 1920 yılında imzalanmıştır. Ama bu antlaşma hiç uygulamaya girmemiştir.

Yorum:

- Meclis-i Mebusan onaylamadığı için ölü doğan bir antlaşmadır. (Osmanlı Anayasasına göre, hükûmetçe imzalanan barış antlaşmalarının parlamento tarafından onaylanması gerekiyordu.)
- Boğazlarla ilgili bir komisyon ilk kez bu antlaşma ile ortaya çıktı.
- I. Dünya Savaşı'ndan sonra imzalanan en son ve şartları en ağır antlaşmadır.
- Antlaşmayı imzalayanlar BMM tarafından vatan haini ilan edildi.

3.ÜNİTE: MİLLÎ BİR DESTAN YA İSTİKLAL YA ÖLÜM!

Millî Mücadele, üç cephede gerçekleşmiştir. Bunlar; Doğu Cephesi, Batı Cephesi ve Güney Cephesi'dir.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

MİLLÎ MÜCADELEDE CEPHELER

CEPHELER	KİME KARŞI	BULUNAN KUVVETLER	SON VEREN ANTLAŞMA
DOĞU CEPHESİ	Ermeniler	Düzenli Ordu (15.Kolordu)	Gümrü Barış Antlaşması (3 Aralık 1920)
GÜNEY CEPHESİ	Fransızlar - Ermeniler	Kuvâ-yı Millîye	Ankara Antlaşması (20 Ekim 1921)
BATI CEPHESİ	Yunanlar	Kuvâ-yı Millîye + Düzenli Ordu (TBMM'nin kurduğu)	Mudanya Ateşkes Antlaşması (11 Ekim 1922)

1.DOĞU CEPHESİ

Bu cephede Doğu Anadolu'yu kendilerine vermek isteyen İtilaf Devletleri'nden güç alan Ermenilere karşı savaşılmıştır. Ermenilere karşı Osmanlı ordusundan kalma düzenli ordu olan Kazım Karabekir'in 15.Kolordusuyla mücadele verilmiştir. Savaşı 15. Kolordu kazanmış ve Gümrü Antlaşması imzalanmıştır.

Gümrü Antlaşması'nın önemi:

- TBMM'nin imzaladığı ilk antlaşmadır.
- TBMM'nin uluslararası alandaki ilk askerî ve siyasî başarısıdır.
- TBMM'yi ve Misakı Milli'yi tanıyan ilk devlet Ermenistan olmuştur.
- Sevr Antlaşması'nı geçersiz sayan ilk uluslararası siyasi belgedir.
- Ermeni sorunu çözüme kavuşturulmuştur.
- TBMM bu antlaşmada "Türkiye" adını kullanmıştır.
- Doğu Cephesi ilk çözüme kavuşan cephe olup bölgedeki birlikler Batı ve Güney cephelerine kaydırılarak bu cephelerin güçlenmesi sağlanmıştır.

Doğu sınırlarımızı kesin olarak belirleyen antlaşma 13 Ekim 1921'de Ermenistan, Azerbaycan ve Gürcistan'la imzaladığımız Kars Antlaşması'dır. Doğu Cephesi'ndeki yapılan antlaşmalar sırasıyla: Gümrü, Moskava Ve Kars antlaşmalarıdır.

2.GÜNEY CEPHESİ

Güney Cephesi'nde Kuvâ-yı Millîye birlikleri ile mücadele yürütülmüş, düzenli ordunun savaşmasına gerek kalmamıştır. Ermenilerle iş birliği yapan Fransızlara karşı mücadeleler Antep, Urfa ve Maraş yörelerinde yoğun olarak verilmiştir. TBMM, düşmana karşı kahramanca mücadele eden,

- Antep'e "Gazi" (6 Şubat 1921),
- Maraş'a "Kahraman" (1973),
- Urfa'ya "Şanlı" (1984) unvanlarını vermiştir.

Sakarya Meydan Savaşı'ndan sonra imzalanan Ankara Antlaşması'yla cephe kapanmıştır.

Maraş'ta Sütçü İmam, Antep'te Üsteğmen Şahin Bey, Urfa'da Yüzbaşı Ali Saip Bey halka liderlik yapmışlardır. Kuvâ-yı Millîye'nin en etkili olduğu cephe'dir.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

3. BATI CEPHESİ

Batı'da ki Yunan işgaline karşı açılan cephe, Millî Mücadele'nin en çetin savaşlarının verildiği cephe olmuştur. Cephede, düzenli ordu ile İtilaf Devletleri'nin desteklediği Yunanlara karşı savaşlar verilmiş ve bir tanesi kaybedilmiştir. Bu cephedeki savaşlar 11 Ekim 1922'de Mudanya Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasıyla sona ermiştir.

Batı Cephesi Savaşları			
Savaş	Komutan	Taktik	Sonucu
Birinci İnönü	İsmet İnönü + Refet Bele	Savunma	Başarılı
İkinci İnönü	İsmet İnönü	Savunma	Başarılı
Kütahya + Eskişehir	İsmet İnönü	Savunma	Başarısız
Sakarya	Mustafa Kemal	Savunma	Başarılı
Büyük Taarruz	Mustafa Kemal	Taarruz	Başarılı

I. İNÖNÜ SAVAŞI (6-10 OCAK 1921)

- Yunanların;TBMM Hükûmeti'ne Sevr Antlaşması'nı zorla kabul ettirmek,
  - Ankara'yı ele geçirip TBMM'yi dağıtmak ve Millî Mücadele'yi engellemek,
  - Yeni kurulan düzenli Türk ordusunu fazla güçlenmeden ortadan kaldırmak,
  - Ethem İsyanı'ndan yararlanmak,
  - İngiltere'nin kendilerine verdiği desteği devam ettirmek istemeleri nedeniyle gerçekleşmiştir.
- 10 Ocak 1921'de İsmet Paşa komutasındaki Türk ordusu, İnönü önlerinde yapılan savaşta Yunan ordusunu yenilgiye uğratmıştır. Sonucunda;
- Düzenli ordunun ilk askerî zaferidir.
  - TBMM Hükûmeti'nin moral ve otoritesinin artmasını sağladı. Türk Milletinin azmini ve kurtuluş umudunu güçlendirdi.
  - İtilâf Devletleri arasında bazı anlaşmazlıklara yol açtı ve Londra Konferansı'nın toplanmasına sebep oldu.
  - Sovyet Rusya ile Moskova Antlaşması imzalandı.(16 Mart 1921)
  - Afganistan ile dostluk antlaşması imzalandı.
  - İsmet Paşa albaylıktan generalliğe terfi etti.
  - Ethem İsyanı bu zaferden sonra bastırıldı.
  - 20 Ocak 1921'de ilk anayasa (Teşkilat-ı Esasiye) ilan edildi.
  - 12 Mart 1921'de İstiklal Marşı kabul edildi. (Millî bilinci ve bağımsızlık coşkusu için hazırlandı.)

Anahtar Kodlama

Teşkilat – ı Esasiyenin Kabulü
Afganistan İle Dostluk Antlaşması
Londra Konferansı
İstiklal Marşının Kabulü
Moskova Antlaşması

Not: Yandaki olaylar kronolojik olarak sıralanmıştır.

Londra Konferansı'nın düzenlenmesinde İtilaf Devletleri'nin amacı; Sevr Antlaşması'nın şartlarını yumuşatarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne kabul ettirmek olmuştur. Düzenlenen Londra Konferansı'nı önemli kılan etken ise; Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin İtilaf Devletleri tarafından ilk kez resmen tanınmış olmasıdır.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

MOSKOVA ANTLAŞMASI

- Sovyet Rusya ve TBMM arasında karşılıklı yardımlaşma kabul edildi.
- Birinin tanımadığı devletlerarası anlaşmayı diğeri de tanımayacaktı. (Rusya Sevr Antlaşması'nı reddetmiş oldu.)
- Batum kaybedildiğinden Misakımillî'den ilk taviz verilmiş oldu.
- Afganistan'dan sonra Rusya da yeni Türk devletini tanıdı. Böylece:
- İlk defa Batılı bir devlet TBMM'yi ve Misakımillî'yi tanımıştır.
- Sovyet Rusya, TBMM'yi ve Misakımillî'yi tanıyan ilk Avrupalı devlettir.
- Doğu Cephesi güvenlik altına alınmış ve buradaki birliklerimiz diğer cephelere kaydırılmıştır.
- TBMM Hükûmeti aradığı siyasî ve ekonomik dış desteği bulmuştur.

İİ.İNÖNÜ SAVAŞI (23 MART -1 NİSAN 1921)

Yunanlar yenildi. Düzenli ordunun kazandığı bu 2. zaferle;

- TBMM Hükûmeti'nin otoritesi arttı.
- Halkın orduya olan güveni pekişti.
- İtalya bu zaferden sonra Antalya ve Muğla'dan çekilmeye başladı. (İtalya, Sakarya Savaşı'ndan sonra tamamen Anadolu'dan çekilecektir.)
- Mustafa Kemal Paşa, Batı Cephesi Komutanlığına çektiği kutlama telgrafında: "Siz orada yalnız düşmanı değil, aynı zamanda Türk Milleti'nin makûs (kötü giden) talihini de yendiniz." diyerek zaferin önemini vurgulamıştır.

KÜTAHYA-ESKİŞEHİR SAVAŞLARI (10 - 24 TEMMUZ 1921)

Yunanlara karşı verilen mücadele yenilgi ile sonuçlandı. Bu savaşla Türk ordusunun henüz saldırı (taarruz) gücüne ulaşmadığı anlaşıldı. Savaş sonunda;

TBMM'de olumsuz tartışmalar yaşandı ve Mustafa Kemal Paşa'ya karşı tepkiler arttı. Bu nedenle Mustafa Kemal, Meclisin tüm yetkilerinin üç aylık bir süre için kendisine verilmesi şartıyla, başkomutanlığı kabul edeceğini belirtti. 5 Ağustos 1921'de kabul edilen Başkomutanlık Kanunuyla, Mustafa Kemal Paşa'ya Meclisin tüm yetkileri verilerek (yasama, yürütme, yargı), üç aylık bir süre için başkomutan seçildi.

Tüm bu olumsuz durumlar yaşanırken Maarif Kongresi yapılmış ve Millî Mücadele kazanıldığında ülkenin eğitim politikası belirlenmek istenmiştir. Bu durum, Atatürk'ün eğitime ne kadar önem verdiğini göstermektedir.

TEKALİF-İ MİLLÎYE EMİRLERİ

Eskişehir-Kütahya Savaşları sonucunda, Türk ordusunun Sakarya'nın doğusuna çekilmesi, TBMM'de Mustafa Kemal'e yönelik tartışmaların başlamasına neden oldu. Mustafa Kemal, Meclisin tüm yetkilerinin üç aylık bir süre için kendisine verilmesi şartıyla, başkomutanlığı kabul edeceğini belirtti. Mustafa Kemal, başkomutan seçildikten sonra orduyu, insan gücü, araç-gereç, yiyecek, giyecek vb. bakımından güçlendirmeye yöneldi. Bu amaçla Tekalif-i Milliye adı verilen emirle herkese, gücü oranında orduya katkıda bulunması zorunluluğu getirildi. Bu emirler Millî Mücadele'nin topyekûn verildiğinin göstergesidir.

SAKARYA MEYDAN SAVAŞI VE SONUÇLARI (23 AĞUSTOS – 12 EYLÜL 1921)

Yunanların Sakarya Irmağı'nın doğusuna çekilen Türk ordusunun toparlanmasını önlemek, Ankara'ya kadar ulaşip TBMM'yi ve ulusal mücadeleyi tamamen tasfiye etmek amacıyla yeniden saldırıya geçmeleri üzerine yapılan muharebedir. Mustafa Kemal'in başkomutanlık yetkisiyle ordunun sorumluluğunu doğrudan üstlendiği muharebe galibiyetle sonuçlanmıştır.

- Türklerin, 1683 II. Viyana Kuşatması'ndan beri devam eden geri çekilişi durdu.
- Mustafa Kemal'e "Gazilik" unvanı ve "Mareşallik" rütbesi verildi.
- Kafkas Cumhuriyetleri ile Kars Antlaşması imzalandı.(13 Ekim 1921)
- Fransızlarla Ankara Antlaşması imzalandı.(20 Ekim 1921)

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

BÜYÜK TAARRUZ VE BAŞKOMUTANLIK MEYDAN MUHAREBESİ (26 AĞUSTOS – 18 EYLÜL 1922) VE MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI

Mustafa Kemal'in "Ordular! ilk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!" emriyle Yunanlar ağır bir yenilgiye uğratıldı ve Batı Cephesi düşmandan temizlendi. Muhabere sonunda Mudanya Ateşkes Antlaşması imzalandı. Antlaşmayla;

- Batı Cephesi kapandı.
- Millî Mücadele'nin silahlı mücadele dönemi sona erdi.
- Lozan Konferansı'nın toplanmasının zemini oluştu.
- Savaşmaya gerek kalmadan Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Boğazlar ve İstanbul kurtarıldı.
- Antlaşmanın: "İstanbul ve Boğazlar, TBMM Hükûmeti'ne bırakılacak, ancak İtilaf Devletleri kuvvetleri kesin barış yapıncaya kadar burada kalacaklardır." hükmü ile Osmanlı Devleti hukuken yok sayıldı.
- İtilaf Devletleri (özellikle İngiltere ve İtalya), bu antlaşmayı imzalamakla Yeni Türk Devleti'nin siyasi varlığını tanımış oldular.

Mudanya Ateşkes Antlaşması'nın: "İstanbul ve Boğazlar, TBMM Hükûmeti'ne bırakılacak, ancak İtilaf Devletleri kuvvetleri kesin barış yapıncaya kadar burada kalacaklardır." maddesi Osmanlı Devleti'nin hukuken sona erdiğinin göstergesidir.

LOZAN KONFERANSI VE LOZAN ANTLAŞMASI (24 TEMMUZ 1923)

Konferansa katılanlardan iki konuda asla taviz verilmemesi istenmişti. Bunlar: Ermeni Devleti'nin kurulmasına razı olmamak ve kapitülasyonların kaldırılmasıdır. Gerçekleştirilen uzun görüşmeler sonucunda Lozan Antlaşması imzalanmıştır. Antlaşmanın önemli maddeleri;

- Boğazlar ile ilgili madde: Boğazlar Komisyonu kurularak başkanlığına Türkiye getirildi. Bize ait olan Boğazlar hakkında bir komisyon kurulması bizim hâkimiyet haklarımızı sınırlandırmaktadır. Bu karar, bağımsızlığımızı zedeleyen bir maddedir.
- Kapitülasyonlar ile ilgili madde: Kapitülasyonlar kaldırıldı. Böylece ekonomik yönden ilerlemeye engel olan bir konuda başarı sağladık ve ekonomik açıdan bağımsız olduk.
- Azınlıklar ile ilgili madde: Bütün azınlıklar Türk vatandaşları olarak kabul edildi. Herkesin eşit haklara sahip olacağı vurgulandı.
- Yunanistan'ın savaş tazminatı olarak Karaağaç'ı vermeyi kabul etmesi bize Millî Mücadele sırasında haksız yere saldırdığını kabul ettiği anlamına gelir.
- Osmanlı'ya ait olan borçlar: Borçların pek çoğu kaldırıldı. Bir kısmı taksitlendirildi.
- Musul ile ilgili madde: İngilizler ile aramızda sorun olan Musul meselesinin çözümü daha sonraya bırakıldı. Lozan Antlaşması sayesinde Sevr Antlaşması'nda kaybedilenler geri alındı ve böylece Sevr Antlaşması tarihe gömüldü.

Lozan Antlaşması'nda

- Musul Sorunu (Irak sınırı)
- Hatay Sorunu
- Boğazlar Komisyonu gibi sorunlar çözülememiştir. Musul sorunu dışındakiler sonradan çözümlenmiştir..

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

LOZAN ANTLAŞMASI'NIN SAĞLADIĞI KAZANIMLAR

- İzmir, Ege Bölgesi, Doğu Trakya Türkiye'ye bırakılacak.
- Ermeniler haklarından vazgeçti.
- Azınlıklar Türk vatandaşı sayıldı. Ayrıcalık ve kapitülasyon maddeleri kaldırıldı.
- Kapitülasyonlar kesin olarak kaldırıldı.
- Boğazlar, başkanı Türk olan uluslar arası bir komisyon tarafından yürütölmeye başlandı.
- Yeni kurulan Türk Devleti'nin bağımsızlığı dünyaya ilan edildi.

MİLLÎ MÜCADELE YILLARINDA EDEBİYAT VE SANAT

Türk halkı Millî Mücadele'de yokluklar içinde bir destan yazmayı başarmıştır. Sanatçılarımız, edebiyatçılarımız eserlerinde bu varoluş mücadelesini işlemişlerdir. Millî Mücadele milletimizin bütün fertlerini olduğu gibi şairlerimizi, ressamlarımızı, romancılarımızı ve heykeltıraşlarımızı da etkilemiştir.

Roman:

- **Halide** Edip Adıvar'ın Ateşten Gömlek, Türk'ün Ateşle İmtihanı,
- Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Yaban, Ankara, Çankaya
- Reşat Nuri Güntekin'in Yeşil Gece
- Kemal Tahir'in Esir Şehrin İnsanları
- Tarık Buğra'nın Küçük Ağa
- Falih Rıfkı Atay Çankaya
- Şevket Süreyya Aydemir Tek Adam

Hatırat

- **Mustafa** Kemal'in yazdığı Nutuk
- Ali Fuat Paşa'nın Milli Mücadele Hatıraları
- Kazım Karabekir'in İstiklal Harbimizin Esasları

Şiir

- Fazıl Hüsnü Dağlarca Üç Şehitler Destanı
- Nazım Hikmet Kuvayı Milliye Destanı
- Cahit Külebi Atatürk Kurtuluş Savaşında

Resim Heykel

- Halil Dikmen İstiklal Harbinde Kadınlar
- İbrahim Çallı Kurtuluş Savaşı'nda Zeybekler
- Ruhi Arel, Ali Çelebi, Nejat Çelik ...